

Quæstionum, Et Resolutionvm Legalium Libri Duo

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1683

Cap. XIX. Licentia capiendi pecunias sub censu annuo data per superiorem alicui Communitati ad rationem trium librarum pro quolibet scuto, utrùm reddat invalidum pactum in contractu census appositum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98367](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98367)

CAPVT XIX.

Licentia capiendi pecunias sub censu annuo data Communitati à Superiiori, ad rationem trium librarum pro quolibet scuto, utrum reddat in validum pactum in contractu census appositum de restituendo sortem in casum extinctionis, in iisdem speciebus.

SVMMARIVM.

- 1 Moneta imaginaria dicitur illa cuius nullus certus datur numerus.
- 2 Explicatur consil. 60. Gargiarei, volum. 2. & n. 7.
- 3 Moneta imaginaria solam æstimationem recepit ex certis monetis, ex quibus conficitur.
- 4 In moneta imaginaria cadit etiam distinctio bonitatis intrinsecæ & extrinsecæ.
- 5 Pactum de restituendo in eadem moneta bonitate, est de naturalibus contractibus census.
- 6 Concedens licentiam faciendi aliquem actum, censetur etiam dare facultatem ea omnia faciendi, quæ sunt de naturalibus illius actus.
- 7 Licentia data aliquid faciendi extenditur ad omnia annexa, & consequentia, ac dependentia illius actus.
- 8 Clausula, quorum tenores facit ut actus enunciatus habeatur pro inserto ad longum in rescripto.
- 9 Clausula in rescripto apposta, per quam fit relatio ad instrumentum conuenientum, fortior est illa quæ sit ad iam confectum; quia prima relatio est vera, secunda vero ficta.

Propositum fuit dubium, utrum procurator Communitatis, cui datum fuerat mandatum, & concessa à Superiiori licentia capiendi sub censu annuo nomine Communitatis, summam 400. scutorum sexaginta solidorum pro quolibet, potuerit apponere in instrumento venditionis census pactum de restituendo eandem species, in casum extinctionis.

Pro negativa adducitur consil. 60. Gargiarei, lib. 2. quod videtur punctuale, cum rationibus ibi per eum copiosius allegatis.

Sed tamen fuit conclusum, contractum & pactum in ea appositum de restituendo sortem in iisdem speciebus, in quibus procurator communitatis pretium census receperat, validum esse: neque defectu mandati impugnari posse, aut defectu licentiæ Superioris in similibus contractibus requisitæ.

Primo, quia magna est differentia inter licentiam restrictam ad certam monetæ speciem, & illam quæ data fuit in moneta imaginaria, qualis est illa, de qua agitur: cum nec tempore licentiæ, nec tempore præsentis ulla scuta 60. solidorum codantur. Cens. in tract. de censib. g. 85. n. 15. unde moneta illa dicitur imaginaria: ex traditis dicto num. 15.

2 Consilium illud Gargiarei procedit in primo casu, in quo data fuerat licentia imponendi censum annuum pro capitali 600. ducatonorum pro reditu 45 ducatonorum: & procurator constituerat illum reditum pro 16. duplicibus Hispanicis, & tribus quartis cum dimidia; sortem vero in 225 duplicibus etiam Hispanicis, non faciendo aliquam mentionem de ducatonis, ad quas species restricta fuerat licentia, quæ in sua forma specifica observari debebat, & per æquipollens adimpleri non poterat.

Tom. I. Pars I I.

Sed nos versamur in secundo casu: quia Superior non dederat licentiam restrictam ad aliquod certum genus, seu speciem monetæ argenteæ, prout in primo casu, sed respexerat dumtaxat monetam imaginariam, quæ ex aurea vel argentea confici potest; nec aliquam æstimationem ex se ipsa recipit, sed tantum mediantibus aliis monetis, ex quibus conficitur: ut dicit Theaur. jun. in tract. de augment. monet. part. 1. n. 23. Brun. in eod. tract. part. 1. in 6. declar. n. 1.

In qua moneta imaginaria cadit distinctio bonitatis intrinsecæ & extrinsecæ, prout variantur monetæ ex quibus ipsa componitur. Rot. decis. 214. n. 4. apud Censum, & Lotter. de re benefic. lib. 1. quæst. 39. n. 210. usque ad 224. & sæpè superius diximus.

Vnde inferitur primo, quod quando procurator Communitatis fecit conventionem super restitutione sortis in eadem bonitate intrinsecæ, & extrinsecæ; nihil fecit contra, vel præter formam licentiæ datæ Communitati: quia licentia sub moneta imaginaria concessa comprehendebat utramque bonitatem, tam intrinsecam, quam extrinsecam, ut mox ostensum fuit.

Secunda ratio principalis quæ sola satisfacere posset dubio proposito, petitur ex eo quod pactum de restituendo sortem in eadem bonitate intrinsecæ & extrinsecæ, est de naturalibus contractibus censualis, ut dicit Gasp. Bellet. in suo consilio monetali inserto post tractatum de monet. n. 25. Hæc enim est natura contractus, ut eodem modo, & sub iisdem qualitatibus dissolvatur, quo fuit constitutus, l. ab emptione, ff. de pactis. Atqui quando Princeps, vel Superior concedit licentiam faciendi aliquem actum, censetur etiam concessisse ea omnia quæ sunt de natura ipsius actus. Rosent. de feud. c. 9. concl. 19. n. 8. Sord. decis. 182. n. 4. & 5. & decis. 220. n. 19.

In casu vero dicti consilii in dubiis allegati, non agebatur de naturalibus contractibus, sed de re omnino contraria licentiæ concessæ: veluti in casu proposito, si Communitas habuisset licentiam accipiendi 400. scuta in sezenis, vel ducatonis; & procurator illa accepisset in moneta aurea, hoc casu licentia non suffragaretur: quia fuisset excessum à moneta argentea ad auream; sed casu proposito licentia ad nullam certam monetæ speciem restricta fuit: & sic casus est omnino diversus.

Non dicitur in illo consilio, quod procurator monasterii contravenisset licentiæ summi Pontificis, si accepisset 600. ducatonos, & promississet in casu restitutionis reddere eandem ducatonorum quantitatem: hoc enim casu aliter sine dubio author ille loquutus fuisset, cum pactum de restituendo sortem in iisdem speciebus sit de naturalibus contractibus, & per consequens in licentia comprehensum, ut dictum est.

Tertia ratio petitur ex eo, quod licentia Principis concessa in actu principali, extenditur ad omnia consequentia, annexa, & concomitantia ipsius actus; & quæ probabiliter Superior concedens credere potest intervenire debere, vel consuevisse in eodem actu. Rosent. de feud. cap. 9. concl. 19. n. 2. & in gloss. B. & C. Vnde cum notorium sit de tempore celebrati contractus, omnia annuorum redituum instrumenta fieri consueva sub illo pacto restituendi sortem in iisdem speciebus, tale pactum sub Principis licentia continetur; quæ circumstantia non aderat in casu consilii superius allegati.

Quarta ratio est, quia procurator Communitatis fuit constitutus in eodem instrumento, & eadem conclusione, quæ cum omnibus per eum gestis fuit approbata per Superiorem, sub illa clausula. Quorum tenores, &c. contenta in illa licentiâ; & sic perinde est ac si totus tenor conclusionis & mandati facti per Communitatem fuisset incertus. Barbof. de claus. c. 127. n. 6. Atqui

42 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerii,

in dicto instrumento mandati, data fuit facultas procuratori contrahendi cum libera, & apponendi omnia pacta sibi bene visa: quod non fuerat factum in casu consilii in dubium allegati.

Quinta ratio petitur ex forma dicti rescritti, & licentie à Superiore concessæ; in qua datur facultas dicto procuratori Communitatis celebrandi omnia acta, & instrumenta cum obligationibus, submissio- nibus, juramentis & aliis clausulis requisitis: unde quidquid continetur in instrumento post licentiam confecto, dicitur etiam in ipsa licentia contineri, tan- quam relatum in referente. Anchar. *consil.* 7. n. 2. in *si- ne*, & tradit de Pont. in *tract. de potest. Pror. tit. 6. de assensu Reg. n. 20. prop. finem, vers. & insuper si assen- sus*, ubi dicit quod propterea non sunt attendenda alia verba, quàm ea quæ continentur in instrumento post licentiam confecto: quia quidquid in illo instrumen- to conventum reperitur, in ipsa quoque licentia dicitur contineri: quod indubitatum dicit n. 34. & opti- mè Duran. *dec.* 145. n. 19. & 20. ubi dicit quod relatio Papæ ad instrumenta conficienda sine clausula, Quo- rum tenores, est fortior illâ quæ habet relationem ad instrumenta jam confecta, licet contineant dictam clausulam. Quia in isto secundo casu dicitur relatio ficta, sed in primo casu (qui noster est) dicitur re- latio vera, certa, indubitata, & individua; & quod licentia Superioris contineat omnia actus principalis consequentia, bene comprobat Cyriacus *controvers.* 189. à num. 27. ad n. 30. cum sequentibus.

Tandem hoc negotium, in quo difficultas ista fue- rat propolita, transactione sopitum est.

C A P V T X X.

De tondente monetam alieni Principis, quâ pœnam mereatur. Quid si monetam alte- rius Mornarchiæ quis fabricaverit, utrùm pœnam mortis mereatur. Bulla Pii V. con- tra Monetarios, utrùm sit observanda in civitate Avenionensi, & Comitatu Ve- nayssino. Utrùm pœna confiscationis bo- norum locum habeat in tondente mone- tam. Et utrùm pro uno eodemque delicto, possit pœna corporalis infligi unâ cum multa pecuniaria.

S V M M A R I V M.

- 1 Tondens monetam alieni Principis non debet con- demnari ad pœnam mortis.
- 2 Tondens monetam etiam proprii Principis, mor- tem non meretur.
- 3 Tondens monetam minus delinquit quàm fabricans.
- 4 Fabricans monetam alieni principis de jure pœ- nam mortis non incurrit.
- 5 Statutum loquens de fabricante monetam, non ex- tenditur ad radentem, seu tondentem.
- 6 Quando non constat de initio observationis, qui dicit constitutionem esse usu receptam, illud pro- bare tenetur.
- 7 Constitutio pœnalis non afficit ignorantes, nisi fue- rit publicata in qualibet provincia, nec sufficit quod fuerit Roma publicata.
- 8 Ad excusandum à pœna constitutionis Extrava- gantis non notæ, probabilis ignorantia sufficit.

9 Constitutio Principis generalis, continens pœnam, quoad casus non expressos recipit interpretatio- nem à jure communi.

10 De jure communi nunquam proceditur ad confisca- tionem bonorum contra presentem, nisi in cri- mine hæresis, & læsæ Majestatis.

11 Crimen læsæ Majestatis non committitur adver- sus Principem extraneum, in casu fabricationis moneta, aut similis.

12 Pro uno delicto non est duplex pœna imponenda; & si imposita fuerit pœna corporalis, non est cum- mulanda pecuniaria.

Q Vi monetam alterius quàm sui Principis ton- dere, aut radere ausus est, non ultimi supplicii pœnâ, sed aliâ minori, iudicis arbitrio plectendus est, ex Iul. Scarlatin. *inter consil. crimin. divers. consil.* 115. n. 3. vol. 1. Decian. in *tract. crim. lib.* 7. c. 27. n. 3. Hippol. de *Matril. consil.* 71. n. 10. & 11. Grat. *consil.* 72. n. 10. & 11. part. 1. Farinac. de *crimin. læsæ Majestatis, quest.* 115. n. 105. & 106. ¶ Imò generaliter quod tondens mone- tam etiam sui Principis, non pœnâ ultimi supplicii, sed aliâ capitali, veluti relegationis, aut simili, punien- dus sit, docet Gomel. ad l. 83. *Tauri, num.* 4. ubi ad hoc allegat Bart. Cyn. Salicet. & Hyppolit. & hanc com- munem esse Doctorum sententiam testatur Caball. *resol. crimin. cap.* 101. n. 4. & 5. Peguera *decis.* 86. ubi ita decisum refert Fabian. de Mont. in *tract. de empt. & vendit. quest.* 5. princip. n. 7. Lucas de Pen. in l. fin. *Cod. de vet. numism. potest. lib.* 1. vers. item nota quod nummos. Farin. d. *quest.* 115. n. 105. ubi notandum est quod appellatione pœnæ capitalis, non venit pœna ultimi supplicii.

Quia minus delinquit tondens monetam, quàm fa- bricans. Scarlatin. d. *consil.* 115. n. 5. Maltril. d. *consil.* 71. num. 11.

Et tamen ex communi sententia fabricans mone- tam alterius Principis, etiam Superiorem non reco- gnoscens, non punitur pœna mortis. Vivi. *opin.* 519. n. 3. Farinac. d. *quest.* 115. n. 72. qui hanc communem esse opinionem testatur.

Vnde inferitur quod dispositio statuti Avenionen- sis loquentis de fabricantibus, aut eudentibus mone- tam alterius Principis, non potest referri ad tonden- tes, cum in pœnalibus non fiat extensio; quando de- lictum, non factâ extensione, non remanet impuni- tum, esto quod mitiori pœna plecteretur, ut explicat Farin. in *fragmen. litera E, n.* 144. & 149. hoc autem casu, cessante pœnâ statuti, delictum non esset impu- nitum, quia restaret pœna juris communis: ergo, &c.

Non obstat constitutio Pii V. quæ est in Bullario n. 115. qua cavetur monetam tondentes & fabrican- tes, eadem pœnâ supplicii afficiendos esse.

Primò, quia constitutio illa nunquam fuit usu re- cepta in his partibus: si autem Fiscus alleget illam esse usu receptam, hoc tenetur probare: quia licet allegans constitutionem usu fuisse receptam, habeat pro se juris præsumptionem, quando constat de ini- tio receptionis; tamen quando non constat de illo initio, onus probandi quod fuerit usu recepta, spe- ctat ad allegantem; & sic ad Fiscum. Menoch. *lib.* 2. *presumpt.* 2. num. 1. 2. 3. & 4.

Secundò, quidquid sit de questione illa, utrùm con- stitutio Romæ publicata afficiat extra montes degen- tes: de qua nunc non agitur, hoc certum est, dum agitur de constitutione pœnali, illâ non afficere ignorantes, quoad incursum pœnæ, nisi fuerit publicata in quali- ber provincia. Anchar. *lunior lib.* 2. q. 59. n. 2. ubi de communi testatur. ¶ Et ratio est, quia ad excusandâ pœna constitutionis Extravagantis non notæ, sufficit proba